

På tur - tur

Banesti Silkeborg - Hinge

Leif Bertelsen

På tur - cykeltur

Udvalgte jyske banestier

På tur - cykeltur
Udvalgte jyske Banestier
Silkeborg - Hinge
2. udgave

Leif Bertelsen
Karup 2011
leif@lgbertelsen.dk
www.lgbertelsen.dk

Kort © Leif Bertelsen (tegnet i perioden fra 2002 til 2011, og enkelte ældre kort er let revideret i 2011)
Foto © Leif Bertelsen
Afsnittene "Lidt om banens historie" © www.toptop.dk

Eftertryk tilladt med kildeangivelse

Yderlige oplysninger om danske jernbaner gennem tiden - se : <http://evp.dk/index.php?page=forside>

Forsidebilledet:
Skovsø nord for Silkeborg

Se også andre banestier på
www.lgbertelsen.dk/cykelture/banestier.pdf

*Halkær sø - set fra naturlejrplads (med shelters) ved Halkær.
Få meter fra banesti Års - Nibe*

Der er mange gode fordele ved at cykle en tur: det gi'r motion, frisk luft, naturoplevelse og cykler flere samme er der socialt samvær.

Der er en smuk natur og et rigt liv af flora og fauna, samt der kan være kulturhistoriske seværdigheder ved cykelstierne - så er lejligheden til at få frisket sin historie op.

Cykelstier i Danmark, der er virkelig mange rigtig gode, men jeg har valgt et begrænset antal, og i valget har indgået, at cykelstierne skulle være børnevenlige og der skulle ikke være så mange bakker. Jeg ville også gerne vise lidt af den danske naturs forskelligheder. Valget var ikke så svært: cykelstierne skulle være cykelstier på nedlagte jernbanearealer, spredt i Jylland.

For "nybegyndere" har jeg skrevet et par gode råd - nogle erfaringer som vi har høstet på vore mange cykelture.

Hver banesti har sin charme, men hvilken af cykelstierne der er smukkeste, flottest, gi'r flest oplevelser eller ... , det må du selv finde ud af, men tænk på, at årstiderne spiller en rolle for oplevelserne. Derfor: ta' cyklen, smør en madpakke og fyld vandflasken og kom af sted. Rigtig go' tur!

Jeg siger tak til familien for tålmodigheden ved at cykle sammen med mig, med mine mange stop, for nu var der lige en smuk udsigt, en seværdighed, eller noget andet spændende, som jeg "lige skal ha' et billede af".

Leif Bertelsen
Karup sommeren 2009

2. udgave
Bogen er udvidet med flere banestier, og enkelte kort er opdateret.

Geocaching findes ved en del af banestierne <http://www.geocachingdanmark.dk/> .
Oversigtskort findes her <http://www.geo-map.dk/> .

Yderlige oplysninger om danske jernbaner gennem tiden - se : <http://evp.dk/index.php?page=forside>

Leif Bertelsen
Karup efteråret 2011

Cykelture i det åbne land er en god oplevelse for krop og sjæl - alle sanser er i brug.

Før cykelturen

En cykeltur på en af stierne på de nedlagte jernbanearealer giver unikke oplevelser: du ser naturen med flora og fauna, der er fred og ro, ingen stejle bakker, imponerende anlægsarbejder fra tiden omkring og lige efter år 1900, ingen biler så banestierne er meget børnevenlige og du kommer igennem byerne, så du ser "baghave", og du får lidt motion.

Husk cykelpumpen ...

Ved nogle af banestierne er der langt til nærmeste beboelse, så det er en god idé at have cykelpumpen og lappesager med. Det vil heller ikke være af vejen at have lidt værktøj med, så du kan udføre småreparationer - spørg din cykelhandler hvad der bør være i

Ahhh ..., modne hindbær

"reparationstasken".

Du kan købe en lille fiks taske til at fastgøre ved sadlen eller på stellet, hvor der er plads til lappesager og værktøj.

... og glem ikke plaster

Der kan ske uheld! Så vær forberedt med at have et par stykker plaster og en forbindelse med. Har du børn med på cykelturen og barnet vælter, kan et stykke plaster gøre underværker.

Harer i brakmark

Humblebi i vild timian

Det vil også være en god idé at have druesukker og salttabletter med.

Er der varmt, sveder du meget og kommer let til at mangle salt.

Når du er meget udkørt og lige mangler energi til de sidste kilometre, er det godt med lidt druesukker.

Uden mad og drikke

Du skal have rigeligt med væske med. Vand og æblejuce er godt.

Og så en god madpakke lavet med groft brød¹.

Det er heller ikke af vejen at have frugt med - husk at skylle frugten inden du tager hjemmefra for dit medbragte vand er til at drikke.

Hvad ser du

Rabatter ved stierne bliver normalt ikke sprøjtet, hvorfor der er et flot flora og fauna.

Ålestrup Realskole, opført 1904

1. Vi bager selv groft brød til vore cykelture: 9 dl. koldt vand, ca. 25 g gær, salt, ca. 100 g økologisk speltgrahamsmel, ca. 100 g økologisk fuldkorns hvedemel, ca. 75 g solsikkekærner, ca. 75 g sesamfrø, ca. 75 g hakkede valnødder, ca. 500 g økologisk speltmel, ca. 500 g økologisk hvedemel, Dejen hæver koldt i ca. 8 timer. Æltes og formes til enten flutes eller boller, efterhæver i ca. 1 time og bages ved ca. 175°C i ca. 18 minutter.

Forårsbebuder - mælkebøtte og vild stedmoder

Når vi har børnebørnene med på ture på de nedlagte banestier, bliver der spurg om meget. Så vi anbefaler, at du tager en håndbog med, så du kan

Gæs på mark nord for Vrads

bestemme hvad det er du ser af planter og dyr/fugle.

Du vil se insekter, somfugle, bier og humlebier, køer og svin på markerne, måske et rådyr eller et egern - og så et hav af planter/blomster.

Du vil også opleve, at der er sæsonens frugter langs stierne, for eksempel: skovjordsbær, hindbær, brombær, blåbær, æbler, mirabeller etc.

De frugter der er langs stierne må du gerne plukke og spise - frugterne er "næsten" økologiske".

Torskemund

Skotsk højlandskvæg ved Halkær Bredning

Byerne

Når du kommer til en by, bør du se på husene og de gamle stationsbygninger.

Det er tydeligt at se, hvordan en by er vokset omkring banen.

Kirkerne

De gamle middelalderkirker er ofte et besøg værd! Desværre er kirkerne ofte aflåst, men kirkegårdspersonalet er venlige - og hvis du spørger låser personalet gerne kirkedøren op.

Oftentimes er der også muligheder for at få vandflasken fyldt.

... og så er der næsten altid et toilet ved kirkerne, der gratis kan benyttes.

Seværdigheder

På de kort der er ved hver banesti er der angivet nogle seværdigheder. Det er ikke alle seværdigheder der er vist, så besøg turistkontoret for at få oplysninger om den egn, hvor banestien forløber.

Skovjordsbær i blomst

Ved de fleste banestier er der gode lokale informationer. Nogle af plancherne er gengivet ved beskrivelsen af banestierne.

Svaner ved Halkær Sø

Mærk verden

Det er ikke kun om sommeren det er en god idé at benytte banestierne.

Hvis du cykler efter løvfald og vælger en

banesti der forløber gennem en løvskov, kan du se "skoven".

Alt efter årstiden, kan du for eksempel opleve duften af planter, nyhøstet korn, nyslået græs til hø, når landmanden gøder om foråret, kreaturer der er på græs.

Lyt til fuglestemmer, vandet når du krydser et vandløb, blæsten og regnen.

Husk: Det er aldrig vejret der er noget galt med - det er påklædningen! ... så glem ikke regntøjet.

Mjødurt ved Herredsbæk (syd for Års)

Høstarbejde ved Sunds (nord for Herning)

Østerbølle holdeplads (nord for Ålestrup)

Sø mellem Them og Vrads, set gennem træbevoksning en vinterdag

St. Hansted Ådal (nord for Horsens)

Landsbyhus i Velds (syd for Ørum)

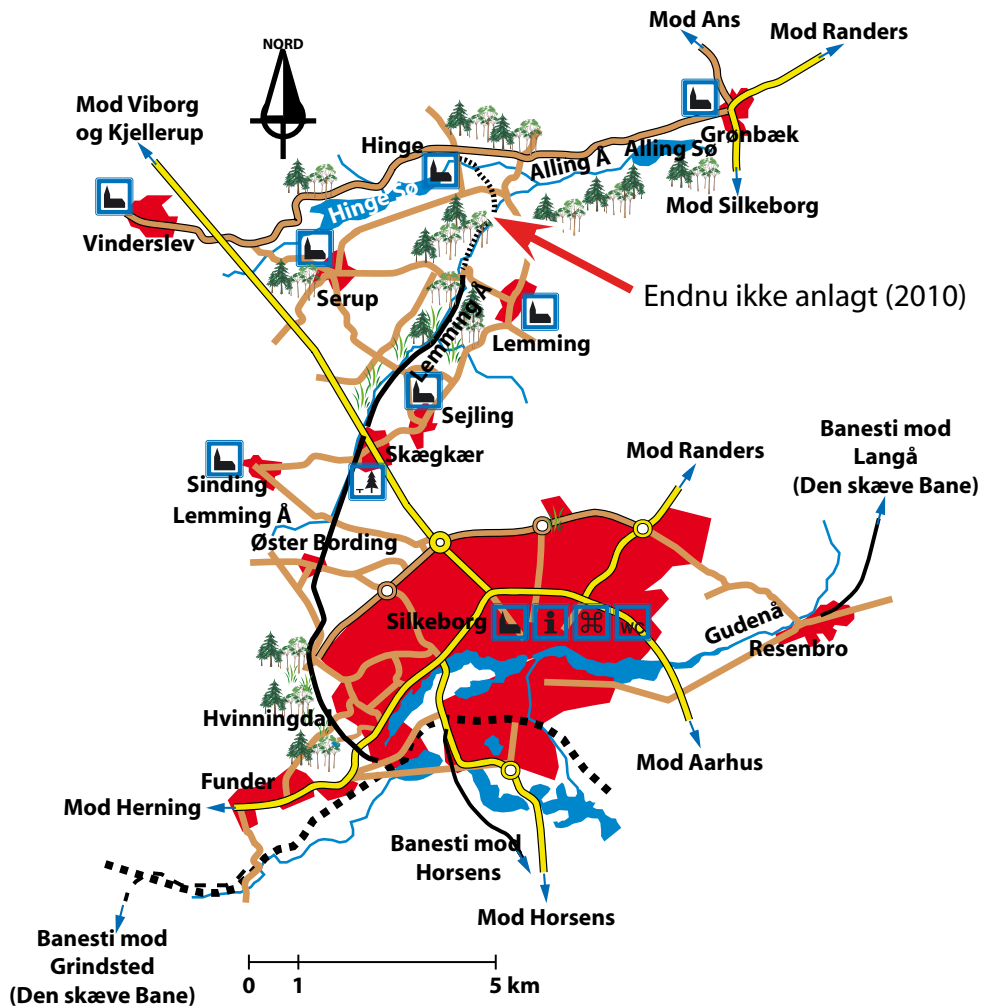

Jernbanebro over Funder Å og jernbanelinjen Silkeborg - Herning

Silkeborg - Hinge

Signatur

- Cykelsti: fast belægning/grus
- Vandløb
- Kommunevej
- Landevej
- Motor- eller hovedvej
- Sti
- Jernbane
- Sø, fjord eller hav
- Heder
- Enge
- Skov
- Informationstavle eller turistkontor
- Seværdighed
- Toilet
- Rasteplads
- Naturlejrplads
- Kirke

Silkeborg - Hinge

Data om stien

Længde: Ca. 14 km, de sidste ca. 3 km er endnu ikke anlagt (2011)

Belægning: Asfalt

Byer: Silkeborg, Øster Bording, Skæggkær, Hinge

Vandløb: Lemming Å, Alling Å

Lidt om banens historie

Silkeborg-Kjellerup-Rødkærsbro Jernbane (SKRJ)

Denne bane har en noget besværlig fødselshistorie. I første omgang lykkedes det at få vedtaget en jernbane fra Rødkærsbro over Kjellerup til Silkeborg i loven af 8. maj 1894. Desværre lykkedes det ikke at skaffe den fornødne kapital til at gennemføre projektet og man besluttede derfor at ændre projektet til en jernbane mellem Kjel-lerup og Rødkærsbro. Denne jernbane kom med på loven af 27. maj 1908 og fik koncession den 6. juni 1910. Den festlige indvielse fandt sted den 23. juli 19112 der også var første

dag for normal drift med hele 5 daglige to i hver retning. Efter nogen besvær indgav man februar 19117begæring om forlængelse af banen til Silkeborg . Med loven af 20. marts 19118 blev dette godkendt og der blev tildelt koncession den 113. marts 19119. Anlægsarbejdet blev påbegyndt i løbet af januar 1920 og indvielsen blev foretaget den 11. august 1924. Lov: 27. maj 1908 Koncession: 6. juni 1910 Indviet: 23. juli 19112 Nedlagt: 31. marts 1968 Længde i km: 34,9

Kilde: www.toptop.dk

Lidt om Stien

Landskabet

Stien går gennem det nordvestlige del af søhøjlandet ved Silkeborg mod det mere flade morænelandskab mod nord. Lidt nord for Silkeborg ses bakkelandskabet, hvor der er en meget smuk natur, og hvor Silkeborgs borgere får deres drikkevand - se efterfølgende afskrift af planche.Der ses mange smukke dalstrøg, hvor afvanding fra sidste istid forløb.Omkring Øster Bording ses det flade morænelandskab. Fra Skæggkær følger banestien Lemming Å. På denne del er banestien meget smuk. med

Udsigt fra gangstien mod vest til Funder bakker

Udsigt mod vest over Hvinning Dal

fuglesang og klukkende vandløb og stien slutter ca. 4 km efter Skæggkær, hvor det bakkede landskab igen ses.

Byerne

Øster Bording og Skæggkær er typiske landsbyer, der er vokset op omkring banen.

Vandløbene

Lemming Å løber mod øst og slutter ved Alling Å lige

Silkeborg - Hinge

øst for Hinge Sø. Alling Å løber til Gudenåen.

Banesti syd for Øster Bording

Andet

I skrivende stund (2010) er der undersøgelser om stiens forlængelse til Kjellerup.

Udsigt over Lemming Å syd for Skægkær

Landskab nord for Skægkær

Sø vest for stien, nord for Silkeborg

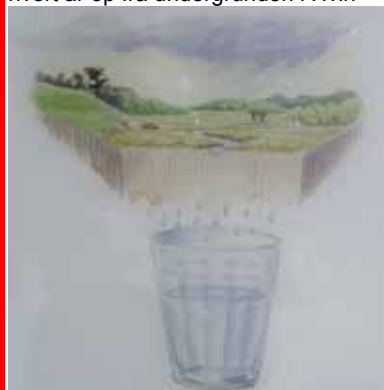

Planche

Fra regn til drikkevand

Naturen beskytter dit drikkevand

De mange udyrkede enge, moser, skove og krat i Hvinningdal ligger som en beskyttende hånd over Silkeborgs vigtigste grundvandsområde. Ca. 280 millioner liter dejligt rent vand pumpes hvert år op fra undergrunden i Hvin-

ningdal og sendes gennem 480 km ledninger ud til det meste af Silkeborg. Noget af vandet ender i Frisholm, Hårup, Resdal og andre små byer om-

kring Silkeborg.

Vand til mange formål

Borgerne i Silkeborg bruger hver især cirka 40.000 til 60.000 liter vand om året — som drikkevand, til at tage bad i, til rengøring, havevanding og meget andet. Hertil kommer, hvad der bruges i industrien og andre steder.

Behandles i vandværk

Vandet fra Hvinningdal svarer til 90 % af det samlede forbrug af vand i Silkeborgområdet. Før vandet sendes ud, bliver det iltet og filtreret. Det fjerner jern og andre stoffer, så vandet bliver klart og får en god smag.

Afskrift af planche ved Hvinningdal

Velkommen til Møllebækken

Dyb slugt med småsøer

Møllebækken er et godt eksempel på de mange spændende naturarealer, der snor sig ind i Silkeborgs boligområder fra alle sider. Lige uden for

døren til huse på Odinsvej løber bækken som en

vild bjergstrøm i en dyb slugt.

Gydegrus og okkersøer

I 2001 ryddede Silkeborg Kommune pilekrat, hævede vandstanden og lavede nye sving i den øverste del af Møllebækken oven for banedæmningen. Der blev også lagt gydegrus til ørreder ud i bækken og lavet små søer til at opsamle

okker, som vaskede ud

i bækken fra de tidligere drænedede jordlag.

Fra Ørreddamme til ny natur

Nede i selve slugten har kommunen i 2007 lavet gamle ørreddamme langs bækken om til 6 små søer — der nu ligger smukt i dalbunden som perler på

en snor.

Gå på opdagelse i småsøerne

Det er umagen værd at gå ad de stejle stier helt ned til søerne, gerne med et barn i den ene hånd og net og spand i den anden. I søerne er der mange spændende smådyr - fra hundestejler til frøer, guldsmedelarver og vandkalve. Måske flyveren blågrøn isflugt forbi på jagt efter et godt sted at fange fisk.

Man kan også prøve lykken med net og spand i det store vandhul syd for slugten.

Sø vest for stien, nord for Silkeborg

Halkær sø

Nældens takvinge

En tur på landet kan meget vel være en tur på en banesti. Her kan du virkelig opleve naturen i al naturens magt og vælde. Så det er bare om at bruge alle sanserne.

På banestierne er der fred og ro. Her er meget natur, og du kan opleve meget kultur.

Se de mange seværdigheder der er ganske tæt ved banestierne, smukke huse/bygninger, gamle meget smukke "jernbanebroer", oldtidsminder, museer og meget andet. Du kommer tæt på flora og fauna.

Arealerne ved banestierne er den rene natur, som medvirker til et righoldigt liv ved banestierne. Der er mange fredede arealer tæt ved banestierne.

Der er naturlejrpladser, rasteplasser og ikke at forglemme, grøftekanter. Så tag bare madpakken, kaffen eller en sodavand med, men husk at tage dit affald med hjem!

Go' tur